

◀ ISO 500 ▶

Sanayinin aynası ISO 500 açıklandı

Sanayicimiz en zor şartlarda bile üretimini başarıyla sürdürdü

İstanbul Sanayi Odası Yönetim Kurulu Başkanı **Erdal Bahçivan**, “Türk sanayisi bir taraftan deprem, seçimlerin yarattığı siyasi belirsizlik ve diğer taraftan yüksek enflasyonun yarattığı sorunlarla mücadele ettiği bir yılda, bütün zorluklara rağmen başarılı bir performans sergilemiştir. Bu vesileyle her zaman özverili bir şekilde üretimini sürdüren sanayicilerimizi yürekten kutluyorum.” dedi.

İstanbul Sanayi Odası (ISO), **sanayi** sektörünün devler liginin belirleyen ve 1968 yılından bu yana aralıksız yapılan “Türkiye’nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu Araştırması”nın 2023 yılı sonuçlarını açıkladı. **ISO** genel merkezi Odakule binası, Fazıl Zombu Meclis Salonu’nda düzenlenen basın toplantısında **ISO** Yönetim Kurulu Başkanı **Erdal Bahçivan** tarafından 56’ncısı açıklanan “Türkiye’nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu Araştırması” toplantısına **ISO** Yönetim Kurulu Başkan Yardımcıları İrfan Özhamaratlı ve Cemal Keleş de katıldı.

► SANAYİ TÜRKİYE’YE YAYILDI

ISO Başkanı Bahçivan büyük bir titizlikle hazırlanan araştırmanın özet sonuçlarını basın mensuplarına şu şekilde aktardı:

“**ISO 500**’ü yakından takip edenler artık biliyor; son beş yıldır güncel **ISO 500** araştırmamız ile birlikte, 50 yıl önceki araştırmamızın baskısını da sizlerle paylaşıyoruz. 15 Ağustos 1974 tarihli bu araştırmaya çok kısa bir iki gönderme yaparak **sanayimizin** 50 yılda nereden nereye geldiğine dikkatinizi çekmek istiyorum. 1973 verilerini kapsayan araştırmaya göre; **sanayimizin** nere-

ISO 500

Finansman Giderleri/Faaliyet Karı

	Tutar (Milyon TL)			Değişim (%)		
	2021	2022	2023	2021/2020	2022/2021	2023/2022
Finansman Giderleri	208.922	277.118	533.370	135,2	32,6	92,5
Faaliyet Karı (Zararı)	341.933	671.147	937.338	139,4	96,3	39,7
Finansman Giderleri / Faaliyet Karı (%)	61,1	41,3	56,9	-	-	-

FİNANSMAN GİDERLERİ CİDDİ BOYUTTA

ISO 500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nun finansman giderleri, uzun yıllardan beri bu araştırmanın en dikkat edilen tablolarından ve sanayi kuruluşlarının en büyük mücadele alanlarından biri.

Buraya baktığımızda; ISO 500'ün finansman giderlerinin 2023'te yüzde 92,5 oranında artarak 277 milyar liradan 533 milyar liraya yükseldiğini görüyoruz.

Böylece finansman giderlerinin faaliyet karına oranı 15,6 puan artışla yüzde 41,3'ten yüzde 56,9'a çıkmış durumda. Son 12 yıllık ortalamanın yüzde 57 olduğu düşünüldüğünde; yıllardan beri hep işaret ettiğimiz üzere sanayicinin elde ettiği karın yarısından fazlasını finansman giderlerine ayırmak gerçeği ile yüz yüze kalmaya devam ettiğinin altını bir kez daha çiziyoruz.

“ISO 500’ün bu yılki sonuçları iç ve dış ekonomik konjonktüre bağlı olarak biraz karamsar olabilir. Ama Türk sanayisinin en zor şartlarda dahi kendi ana faaliyetinde erişmiş olduğu birikim ve dayanıklılık gücüyle üretimini başarıyla sürdürdüğünü göstermesi açısından da çok değerlidir.”

deyse yüzde 75'i İstanbul ve çevresinde yerleşik görünüyor. Listeye özel sektörden İstanbul dışında sadece İzmir, Adana, Ankara, Bursa ve Tekirdağ'dan girebilen şirketler var. Araştırmaya önsöz yazan Rahmetli, çok Sevgili Nurullah Gezgın Başkanı'mız; o yıl listeye Kayseri'den iki yeni şirketin girmesini bakın nasıl memnuniyetle anlatıyor: “Türkiye ölçüsünde bu dev firmalar arasında bir Orta Anadolu şehri olan Kayseri'den de iki firmanın yer alması sanayileşmemizin yurt kesimine dağılmakta olduğunu belirgin ifadesidir.”

Bir de bugünkü panorama-bakalım isterseniz. Az sonra ekranlara da getireceğimiz güncel listeye baktığımızda ISO 500'e İstanbul dışından giren sanayi kuruluşlarımızın sayısının 349 olduğunu göreceğiz. Ve artık Kahramanmaraş'tan →

Mali ve Diğer Borçlar

	Tutar (Milyon TL)				Değişim (%)			
	2021	2022	2023 ED Öncesi	2023 ED Sonrası	2021/2020	2022/2021	2023/2022 ED Öncesi	2023/2022 ED Sonrası
Toplam Borçlar	1.507.360	2.511.432	3.981.754	4.013.049	71,1	66,6	58,5	59,8
Mali Borçlar	795.915	1.304.036	2.010.034	2.010.034	59,3	63,8	54,1	54,1
-Kısa Vadeli Mali Borçlar	341.010	679.241	1.038.788	1.038.788	65,5	99,2	52,9	52,9
-Uzun Vadeli Mali Borçlar	454.905	624.794	971.246	971.246	55,0	37,3	55,5	55,5
Diğer Borçlar	711.444	1.207.396	1.971.719	2.003.015	86,5	69,7	63,3	65,9
-Kısa Vadeli Diğer Borçlar	618.127	1.064.159	1.789.026	1.812.325	90,8	72,2	68,1	70,3
-Uzun Vadeli Diğer Borçlar	93.317	143.237	182.693	190.690	62,2	53,5	27,5	33,1

ED: Enflasyon Düzeltmesi.

MALİ BORÇLARDA YÜZDE 54 ARTIŞ

Borçların alt kalemlerindeki gelişmeleri gösteren bu tabloyu incelediğimizde, ISO 500'de mali borçların yüzde 54 artışla 1,3 trilyon liradan 2 trilyon liraya çıktığını görüyoruz. Diğer borçlarda ise yüzde 66'ya yakın bir artışla 1,2 trilyon liradan yine 2 trilyon liraya yükseliş söz konusu.

Biraz önce de belirttiğim üzere enflasyon düzeltmesinin yalnızca parasal olmayan kıymetlere uygulanması nedeniyle mali borçlar hiç etkilenmezken diğer borçlardaki etki ise yüzde 1,6 ile oldukça sınırlı kalmış gözüküyor.

Enflasyon düzeltmesi, bilançoların aktif tarafında duran varlıklar, pasif tarafında ise

öz kaynaklar üzerinden önemli bir değişim yaratmıştır. Bu da, daha güçlü bir kaynak yapısının ortaya çıkmasını sağlamıştır.

Borçların gelişimine baktığımızda, 2021 ve 2022 yıllarına benzer şekilde 2023'te de diğer borçların mali borçlardan daha hızlı arttığını görüyoruz. Bu durum muhtemelen geçtiğimiz yılın ikinci yarısında finansmana erişim koşullarında yaşanan sıkışmanın etkilerini yansıtıyor.

Diğer taraftan vade yapıları incelendiğinde ise kısa vadeli mali borçlardaki artışın yüzde 53 ile uzun vadeli mali borçlardaki yüzde 56'lık artışın hafif altında kaldığı dikkat çekiyor.

◀ ISO 500 ▶

Seçilmiş Temel Göstergeler

	2021		2022		2023		Değişim (%)		
	Tutar (Milyon TL)	Net Satışlara Oran (%)	Tutar (Milyon TL)	Net Satışlara Oran (%)	Tutar (Milyon TL)	Net Satışlara Oran (%)	2021/2020	2022/2021	2023/2022
Üretimden Satışlar (Net)	2.048.053	88,5	4.484.898	85,8	6.374.713	85,0	73,8	119,0	42,1
Faaliyet Karı (Zararı)	341.933	14,8	671.147	12,8	937.338	12,5	139,4	96,3	39,7
Finansman Giderleri	208.922	9,0	277.118	5,3	533.370	7,1	135,2	32,6	92,5
Faiz Amortisman ve Vergi Öncesi Kar (EBITDA)	405.287	17,5	807.747	15,4	1.175.064	15,7	119,7	99,3	45,5
Dönem Karı (Zararı) (V.Ö.)	219.446	9,5	485.408	9,3	645.018	8,6	137,2	121,2	32,9

ARTIŞLAR ENFLASYONUN ALTINDA KALDI

Tablodaki veriler, ISO 500'ün her yıl dikkatle incelediğimiz ve ekonomi kamuoyu tarafından da merakla beklenen bazı "temel göstergeleri"ni içeriyor.

Bu tablo, ilk olarak, 2023 yılında ISO 500'ün satışlarının yanı sıra karlılıklarının da zayıf kaldığına işaret ediyor.

Şöyle ki; 2023'te ISO 500'ün faaliyet karı yüzde 39,7 oranında artarak; 671 milyar liradan 937 milyar liraya çıktı. Buna karşılık faaliyet karlılığı oranı, 0,3 puan düşüşle yüzde 12,8'den yüzde 12,5'e geriledi.

ISO 500 kuruluşlarının bir diğer karlılık göstergesi olan faiz, amortisman ve vergi öncesi karı yüzde 45,5 artışla 808 milyar liradan 1 trilyon 175 milyar liraya yükseldi.

Aynı yılda FAVÖK karlılığı oranı 0,3 puan artışla yüzde 15,4'ten yüzde 15,7'ye çıktı.

Son olarak, ISO 500'deki vergi öncesi kar ve zarar toplamının yüzde 32,9 artarak 485 milyar liradan 645 milyar liraya yükseldiğini görüyoruz. Ancak satış karlılığı oranının 0,7 puan düşüşle yüzde 9,3'ten yüzde 8,6'ya inmesi dikkat çekiyor.

Görüldüğü üzere tüm kar büyüklüklerindeki artışlar, 2023 yılı enflasyonunun altında kalmış bulunuyor ve bu da reel olarak gerilemeye işaret ediyor.

Ayrıca FAVÖK haricindeki diğer tüm karlılık rasyoları da geçen yıla göre daha düşük bir kar yılı geçirildiğini göstermesi açısından dikkat çekici bir veri olarak görülebilir.

sektörlerin yaratılan toplam katma değer içindeki payını 4 puan artırması **sanayinin** teknolojik dönüşümü adına umut vericidir.

► HALKA AÇILMALAR SEVİNDİRİCİ

Sanayide her zaman ciddi bir sorun olan nitelikli finansmana erişimin en başta gelen çözüm seçeneklerinden biri hiç kuşkusuz halka açılmadır. İşte bu yıl ISO 500 içinde halka açılan **sanayi** şirketleri sayısında önemli bir artış görüyoruz. Bunların önemli bir kısmı da yeni halka açılmalar olarak kayıtlarımızda yerini almış bulunuyor. Bu da **sanayicilerin** bu önemli finansman seçeneğine artık daha sıcak baktıklarının göstergesi açısından sevindiricidir.

► 2023'DE DÜNYA YAVAŞLADI

Araştırmamıza geçmeden önce, sonuçları daha iyi

analiz edebilmemiz için 2023'te **sanayi** sektörümüzü etkileyen yurt içi ve yurt dışı ekonomik gelişmelere kısaca değinmenin yararlı olacağını düşünüyorum. Öncelikle dış gelişmelere baktığımızda; 2023 yılında dünyada üretim ve ticaretin önemli ölçüde yavaşladığını ve büyümenin tarihsel ortalamalara göre zayıf kaldığını görüyoruz.

Yıl boyunca jeopolitik gerilimlerin yüksek seyri, dünya ekonomisinde derinleşen teknolojik rekabet, artan korumacılık ve kutuplaşma eğilimleri büyümeyi baskıladı. Bu zayıflık dünya genelinde sektörel olarak **sanayiye**, bölgesel olarak da Avrupa'yı olumsuz ayırdı. Türkiye ekonomisi ve **sanayimiz**, başta Avrupa talebinin zayıflığı ve jeopolitik gerilimler olmak üzere tüm küresel faktörlerden etkilenirken, kendi içinde de önemli gelişmeler yaşadı. Hepimizi yasa boğan 6 Şubat Kahramanmaraş depremleri, yol açtığı insani kayıpların yanı sıra bölge ekonomisine de darbe vurdu. Bölgenin yeniden inşası önemli bir kaynak gereksinimini ortaya çıkardı.

► "İKİ AYRI YIL YAŞADIK"

Ekonomi politikalarına baktığımızda, hatırlayacağımız

Gaziantep'e, Samsun'dan Denizli'ye, Kayseri'den Konya'ya kadar; geçen 50 yıl içinde "Türkiye'nin en büyük **sanayi** kuruluşlarının" ülkemizin dört bir yanında yükselmiş olmasından bizler de bugün kivanç duyuyoruz.

► YÜKSEK TEKNOLOJİYE DOĞRU KIRILMA UMUT VERİCİ

ISO 500 Büyük araştırmamızın sonuçlarına geçmeden önce, bu yılki araştırmadan çıkan ve bizi mutlu eden, umutlandıran birkaç gelişmeden kısaca söz etmek istiyorum. Bildiğiniz gibi her yıl sizinle paylaştığımız ve araştırmamızın check-up'ı da diyebileceğimiz özet veriler içinde "**Sanayide** Teknoloji Yoğunluklarına Göre Yaratılan Katma Değer Dağılımı"nı da inceliyoruz. Doğrusunu isterseniz son yıllarda, araştırma olgunlaştığında en çok merak ettiğimiz ve ilk baktığımız verilerden biri de budur.

Sanayimizin düşük, orta ve yüksek teknoloji ile bağıni en somut şekilde ortaya koyan bu verilerde son yıllarda genellikle durağan, değişmeyen bir seyir vardı. Fakat bu yıl az sonra grafiklerini de paylaşacağımız gibi, **sanayimizde** orta-yüksek ve yüksek teknolojiye doğru olumlu bir kırılma yaşandığını görüyoruz. 2022 yılına göre 2023 yılında, yüksek ve orta-yüksek teknoloji yoğunluklu

ISO 500

“ISO 500 araştırmamızın sonuçlarını değerlendirirken risk ve fırsatları birlikte görmeliyiz. Öyle ki bugün teknoloji odaklı, sürdürülebilir yeşil ekonominin, yaratıcılığın ve katma değerli ürünlerin öne çıktığı yeni üretim tarzı sürecinde biz sanayicileri yeni riskler ve fırsatlar bekliyor.”

üzere yılın ilk yarısı boyunca büyüme önceliği korunarak enflasyon ve cari açık gibi kırılganlıkların geri planda kaldığı yaklaşım devam etti. Seçimlerden sonra, yani yılın ikinci yarısında ise büyük bir değişim yaşanarak enflasyonla mücadele merkezli bir normalleşme programı devreye alındı. Öte yandan bu değişim süreci, **sanayimiz** açısından kaçınılmaz olarak daha sıkı finansman koşullarına ve daha zorlu bir iş yapma ortamına yol açtı. Bu bağlamda hem büyüme performansı hem de ekonomi politikaları açısından adeta “iki ayrı yıl” yaşandığını vurgulamamız gerekiyor.

► 2023’TE BÜYÜMEMİZ DÜŞÜK KALDI

Sonuç itibarıyla 2023 yılında ekonomik büyümemiz yüzde 4,5 büyümeyi başardı ise de bu büyümemin yapı olarak sağlıklı olduğunu söylememiz mümkün değil. **Sanayi** sektörümüz yüzde 0,8, imalat **sanayi** ise yüzde 1,6 büyüme ile genel ekonomik performansın gerisinde

kaldı. İhracat ise Türkiye genelinde zayıf bir artış, **sanayi** sektöründe ise hafif bir düşüş kaydetti. Buna ithalat-taki sert artışın da eklenmesiyle dış talebin büyümeye katkısı negatif gerçekleşti. Dolayısıyla, 2023’ün **sanayi** sektörümüz için daha zorlu bir yıl olduğunu da söylememiz abartılı olmayacaktır.

► ENFLASYON MUHASEBESİ

Önemli bir konuya daha dikkatinizi çekmek istiyorum. Bildiğiniz gibi yüksek enflasyon nedeniyle, 2023 yılında enflasyon muhasebesi uygulaması yıllar sonra yeniden hayatımıza girdi. Az sonra detaylı şekilde göreceğimiz gibi; parasal olmayan kıymetler üzerinde uygulanan enflasyon düzeltmesi, **ISO 500** firmalarının özkaynak ve aktif toplamı büyüklüklerini de önemli ölçüde etkilemiştir. **ISO 500**, enflasyon düzeltmesi uygulamasının **sanayi** kuruluşlarına etkilerini geniş bir veri setiyle ölçerek analiz eden öncü ve bilimsel bir

ÜRETİMDEN SATIŞLARDA ZAYIF ARTIŞ

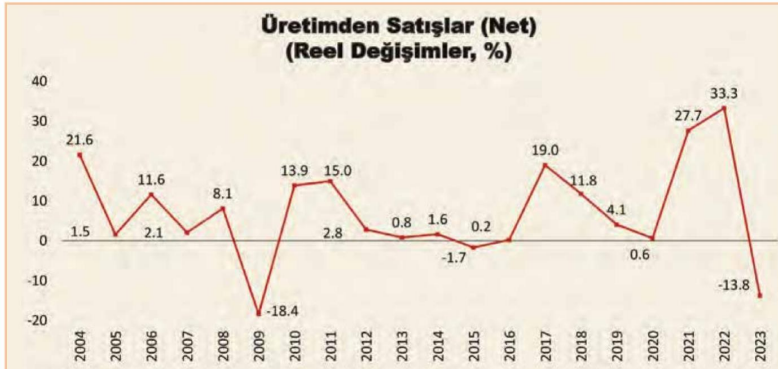
ISO 500’de üretimden satışlar 2023 yılında yüzde 42,1 oranında artarak 4 trilyon 485 milyar liradan 6 trilyon 375 milyar liraya çıktı.

2021 ve 2022 yıllarına göre zayıf bir performansa işaret eden bu artışın 2022 yılının sonundan itibaren geliyor olduğunu tahmin etmek zor değildi.

Üretimden satışlarda büyüme bir önceki yıl yüzde 119 iken, 2023 yılında yüzde 42,1’e gerilemesinin nedenlerine baktığımızda, yavaşlayan küresel talep, 6 Şubat’ta ardı ardına yaşadığımız deprem felaketleri ve seçimler sonrasında ekonomi politikalarında yaşanan değişimin belirleyici rol oynadığını söyleyebiliriz.

ISO 500

REEL OLARAK YÜZDE 13,8 ORANINDA GERİLEME

Üretimden net satışlardaki asıl dramatik görüntüyü reel değişimlerde görmemiz mümkün. **ISO 500** Büyük kuruluşlarının üretimden satışlardaki reel değişimlerine baktığımızda şu sonuç dikkat çekiyor: 2023 verileri yıl sonu tüketici enflasyonu ile arındırıldığında, üretimden satışların 2022 yılına göre reel olarak yüzde 13,8 oranında gerilediği görülüyor.

Reel değişimleri hesaplarken son yıllarda hep yaptığımız gibi bu yıl da, yıl sonu TÜFE enflasyonunu kullandık. Fakat diğer taraftan biliyoruz ki 2023 yılı boyunca yıllık

enflasyon oldukça değişken bir seyir izledi. Hatırlatmak gerekirse, yıl sonu enflasyonu TÜFE'de yüzde 64,77 iken, ÜFE'de yüzde 44,22 ile daha düşüktü. Yıllık ortalama enflasyon ise TÜFE'de yüzde 53,86, ÜFE'de yüzde 49,93 olarak gerçekleşti.

Sonuç olarak hangi göstereyi kullanırsak kullanalım, 2023 yılında **ISO 500**'ün üretimden satışları enflasyonun altında kalmış ve reel olarak gerileme göstermiş bulunuyor. Eğer bu hesaplama, ortalama TÜFE enflasyonu kullanılarak yapılsaydı reel gerileme yüzde 7,6 olacaktı.

► YÜKSEK ENFLASYON GEÇİCİ İLLÜZYON YARATIYOR

Ve az önce sizlerle paylaştığımız **ISO 500**'ün tüm finansal göstergeleri; bu ifadelerin bir öngöründen çıkıp **sanayinin** 2023 yılındaki gerçekliğine dönüştüğünün resmi olarak görülmesi. 2022 yılında ekonomide rasyonaliteden kopuş ve ekonomik uygulamalardaki "gel-git"lerin ekonomimizde yarattığı tahribatı çok konuştuk. Bu nedenle burada bu konuya fazla değinmek istemiyorum. Fakat **ISO 500**'ün 2023 sonuçlarını bir anlamda "finansal istikrardan uzaklaşmanın ilk etkisinin yüksek enflasyon olacağı, enflasyonist bir büyüme yapısının da nitelikli ve sürdürülebilir olamayacağı" gerçeğini gösteren mikro bir laboratuvar olarak görmeliyiz. Artık hepimiz biliyoruz ki yüksek enflasyon şirket

bilançolarında geçici bir illüzyon yaratıyor. Zaman geçtikçe gerçeklerle yüzleşiyoruz.

ISO 500'ün temel göstergelerinin bize söylediği de bu. Bizim reel sektör olarak yaşadıklarımız bir yana; yüksek enflasyonun kamu maliyesi, mali dünya ve hepsinden de önemli toplumdaki yaratmış olduğu hasar büyük. Çünkü enflasyon sadece ekonomik bir hasar değil, sosyolojik, psikolojik ve en önemlisi ahlaki, etik bir etki de yaratıyor.

araştırma olması açısından da büyük değer taşıyor.

► ÖNCELİĞİMİZ SÜRDÜRÜLEBİLİR FİNANSMAN KALİTESİ

Geçen yıl **ISO 500** araştırmamızı, yaşadığımız büyük deprem felaketinin yol açtığı "mücbir sebep hali" nedeniyle biraz geç, Eylül ayında açıklamıştık. Dolayısıyla 2023 yılının büyük kısmının geride kaldığı, yılın ekonomik resminin de yavaş yavaş netleşmeye başladığı bir döneme denk gelmişti toplantımız. O gün bazı parametrelerde görece iyi çıkan 2022 sonuçlarını, 2023 yılından beklememek gerektiğini ifade etmiş ve şunları söylemiştim:

"Finansman giderlerinin faaliyet karına oranındaki görece iyileşmenin, ne kadar sürdürülebilir olduğunu gelecek yıl açıklayacağımız 2023 yılı **ISO 500** verilerinde daha net bir şekilde göreceğiz. 2022'de gereğinden fazla iyimser olan tablonun 2023'te aynı boyutta olmayacağını hepimiz kabul ediyoruz. İstikrarlı bir iyileşme ve sürdürülebilir finansman kalitesi her zaman bizim için en önemli öncelikler. Geçici ve belli dönemlere bağlı iyileşmelerin de belli bir süre sonra tüm topluma ve en başta da **sanayicilere** fatura çıkardığını her zaman gördük. 2023'te de bunu görmeye başladığımızı şu anda rahatlıkla söyleyebilirim."

ISO 500

► SANAYİCİMİZİN MÜCADELE GÜCÜ ARTIYOR

ISO 500'un bu yılki sonuçları iç ve dış ekonomik konjonktüre bağlı olarak biraz karamsar olabilir. Ama Türk sanayisinin en zor şartlarda dahi kendi ana faaliyetinde erişmiş olduğu birikim ve dayanıklılık gücüyle üretimini başarıyla sürdürdüğünü göstermesi açısından da çok değerlidir. Bu başarının temelinde kuşkusuz sanayimizin dış dünyada elde etmiş olduğu rekabet gücü ve pazar çeşitliliği yatmaktadır. Sanayicilerimiz bugün farklı farklı sektörlerde uluslararası rakiplerine karşı mücadele gücünü her geçen gün biraz daha arttırmaktadır. Çabamız ve mücadelemiz, üretim ekonomisinin önemini öne çıkarmak. Böylece üretime verilen desteğin nitelikli bir konuma gelmesini sağlayarak bu gücü daha rekabet edebilir boyuta taşımak içindir.

► SANAYİMİZE VE ÜRETİM GÜCÜMÜZE INANCI TAM

Bu bağlamda sanayimizin umut verici büyümesinin geleceğe taşılabilemesinde temel belirleyici olan finansal istikrarın yeniden kazanılarak, yüksek enflasyonunun yenilmesi halinde sanayimizin ülke ekonomisine katkılarının artarak devam edeceğinden hiçbir kuşku duymuyorum. Dolayısıyla bugün sizlerle paylaştığımız tablo, her fırsatta dile getirdiğimiz sürdürülebilir, istikrarlı ve kaliteli büyüme için finansal istikrarın ne kadar önemli olduğunun bir göstergesi olarak görülmeli. Ülkemizin aydınlık yarınları için sanayimize ve üretim gücümüze olan inancımı bir kez daha vurgulayarak sözlerime son verirken toplantımıza katıldığınız için siz değerli basın mensuplarına teşekkür ediyor, hepinize saygı ve sevgilerimi sunuyorum."

EKONOMİSTLER ISO 500 SONUÇLARINI DEĞERLENDİRDİ

ISO 500 Büyük Şirket araştırmasının açıklanmasından bir gün sonra, Bilkent Üniversitesi Ekonomi Bölümü Öğretim Üyesi Prof. Dr. Hakan Kara, Topkapı Üniversitesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Erhan

Aslanoğlu ve Koç Üniversitesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Selva Demiralp'in katımları ile ISO 500 Büyük verilerinin değerlendirildiği panel gerçekleştirildi. Akademisyenler, özetle şu görüşleri dile getirdi:

Topkapı Üniversitesi Rektör Yardımcısı Prof. Dr. Erhan Aslanoğlu:

TEMEL SORUNLAR, YÜKSEK ENFLASYON VE BORÇLANMA MALİYETLERİ

"Türkiye ekonomisi, üretimden satışlarda yüzde 13 reel kayıpla 2009'dan bu yana en sert düşüşü yaşadı. 2009'da ekonominin yüzde 4,5 daraldığı göz önüne alındığında, mevcut tablo oldukça çarpıcı. Bu kayıp, özellikle sanayi sektöründe belirgin bir etki yaratırken, diğer sektörler de ekonomik değişimlerin izlerini taşıyor. Önümüzdeki süreçte bu durum çeşitli sorunlar doğurabilir.

Faiz oranlarındaki artış, finansman giderlerini de artırdı ve Türkiye'nin yüksek enflasyon ve borçlanma maliyetleri, ekonominin temel sorunları olarak öne çıktı. Merkez Bankası, yıl sonu için enflasyon oranını yüzde 38 olarak tahmin ederken, piyasa beklentileri yüzde 45'e daha yakın. Gelecek yıl için ise Merkez Bankası enflasyonun yüzde 14'e ineceğini öngörüyor, bu da bir buçuk yılda 60 puanlık bir düşüş anlamına geliyor ki bu oldukça iddialı bir hedef."

Koç Üniversitesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Selva Demiralp:

DİĞER SEKTÖRLER DAHA HIZLI BÜYÜDÜ

"Türkiye'nin 2023 yılı GSYH büyüme rakamlarına bakıldığında, yüzde 4,5 oranında bir büyüme kaydedildiği, ancak sanayinin payının yüzde 0,8 gibi düşük bir seviyede kaldığı görülüyor. Bu da diğer sektörlerin sanayiye kıyasla daha hızlı büyüdüğünü ve GSYH içerisindeki paylarını artırdığını gösteriyor. Özellikle hizmetler sektörünün öne çıktığını görüyoruz. 2022 ve 2023 yıllarında hizmetler sektörünün hızlı büyümesinin sebeplerinden biri, yüksek enflasyon dönemlerinde hizmetler sektörünün imalat sektörüne göre daha esnek fiyatlamaya yapabilmesi.

Sanayinin GSYH büyümesinin gerisinde kalmasının diğer bir nedeni de yatırımların ve ihracatın bu dönemdeki rolü. Yüksek enflasyon yatırımcıların önünü görememesine neden olarak yatırım harcamalarının azalmasına yol açıyor."

Bilkent Üniversitesi Ekonomi Bölümü Öğretim Üyesi Prof. Dr. Hakan Kara:

SANAYİ SEKTÖRÜ İYİ DİRENİYOR

"İç piyasa ve dış piyasa, istihdam ve yatırım açısından 2024 yılına baktığımızda iç piyasanın yavaşlayacağını, dış piyasanın ise toparlanmaya başladığını ancak hala güçlü olmadığını görüyoruz. Yatırım harcamalarında sert olmasa da bir yavaşlama gözlemleniyor. Sanayi sektörü ise iyi direniyor. İyi haber ise enflasyonu düşürmeye çalışıyoruz. Şu ana kadar bu hedefe ulaşamamış olsak da, firmaların satış beklentilerine baktığımızda bir gevşeme görüyoruz. Dolayısıyla enflasyona dair iyi haberlerin geleceğini bekliyorum. Öte yandan öncü göstergelere baktığımızda, yavaşlama giderek belirginleşiyor. Büyümedeki ivme kaybı 2024'ün ikinci yarısından itibaren daha da belirginleşecek."

ISO 500'e ÇOSB'den 20 firma girdi

İstanbul Sanayi Odası (ISO) tarafından her yıl açıklanan, 'Türkiye'nin En Büyük 500 Sanayi Kuruluşu' araştırmasının 2023 yılı sonuçlarına Çerkezköy Organize Sanayi Bölgesi'nin (ÇOSB) katılımcı firmaları yine damga vurdu. Araştırmanın 2023 yılı rakamlarına göre ÇOSB'den 20 firma ülkemizin en büyük 500 firması arasında yer almayı başardı.

ISO'nun sonuçlarını değerlendiren ÇOSB Yönetim Kurulu Başkanı Eyüp Sözdinler şunları söyledi: "ISO tarafından açıklanan araştırmanın sonuçları, her zaman ki gibi göğsümüzü kabartmıştır. Bölgemiz firmaları ile şartlar ne olursa olsun ekonomimizi; yatırım, istihdam, üretim, inovasyon ve sürdürülebilirlik odağında büyümeye devam edeceğiz. 20 firmamızın yer aldığı ISO'nun bu çalışmasında yer alan tüm firmalarımızı tebrik ediyor, başarılı çalışmalarının devam etmesini diliyorum." dedi.

ÇOSB Yönetim Kurulu Başkanı Eyüp Sözdinler

2023/ISO İLK 500'DE YER ALAN ÇOSB FİRMALARI

	2023	2022	Kuruluş Adı	Üretimden Satışlar (Net) (TL)
1	7	8	Arçelik A.Ş.	99.861.023.084
2	22	23	BSH Ev Aletleri San. ve Tic. A.Ş.	46.373.169.756
3	73	125	Merinos Halı San. ve Tic. A.Ş.	15.598.946.872
4	77	77	Sarten Ambalaj San. ve Tic. A.Ş.	14.976.980.254
5	125	144	Öznur Kablo San. ve Tic. A.Ş.	10.877.691.798
6	160	231	Deva Holding A.Ş.	8.847.671.964
7	206	185	Altek Döküm Hadde Mamulleri San. ve Tic. A.Ş.	7.047.432.688
8	217	222	Koçak Farma İlaç ve Kimya Sanayi A.Ş.	6.772.991.502
9	222	313	Nobel İlaç San. ve Tic. A.Ş.	6.655.881.910
10	223	224	Jotun Boya San. ve Tic. A.Ş.	6.626.784.464
11	234	229	Hema Endüstri A.Ş.	6.220.389.846
12	241	186	Koroza Ambalaj San. ve Tic. A.Ş.	6.001.556.232
13	316	237	Sarbak Metal Tic. ve San. A.Ş.	4.769.600.685
14	378	411	World Medicine İlaç San. ve Tic. A.Ş.	3.959.155.358
15	407	385	Samet Kalıp ve Madeni Eşya San. ve Tic. A.Ş.	3.611.693.851
16	412	481	Yılmaz Redüktör San. ve Tic. A.Ş.	3.570.474.023
17	423	-	Korel Elektronik San. ve Tic. A.Ş.	3.467.064.997
18	441	-	Humanis Sağlık A.Ş.	3.358.874.774
19	462	-	Hattat Traktör San. ve Tic. A.Ş.	3.180.483.566
20	471	393	Teverpan MDF Levha San. ve Tic. A.Ş.	3.136.054.635

◀ EDITÖRDEN ▶

GİRAY DUDA

Genel Yayın Müdürü

ISO 500, sanayinin aynası

İstanbul Sanayi Odası kendisine yakışanı yapıyor ve yıllık olarak sanayinin ilk 500 ve daha sonra da ikinci 500 büyük şirketini tüm verileriyle liste halinde açıklıyor. Bu açıklama ekonominin en önemli araştırmalarından birisi olduğu için günlerce tartışılıyor, üzerinde konuşuluyor. Sanayi Odaları, OSB'ler kendi kurumlarındaki şirketlerin araştırmadaki yerlerini inceliyor ve önceki yıllara göre karşılaştırıyorlar. Sanayi sektörü temsilcileri her platformda sonuçları ayrıntılı biçimde tartışıyorlar.

Türkiye'nin en önde gelen sanayi sektörü dergisi olarak biz de bu araştırmayı kapak konusu seçiyor ve sayfalarımıza her yönüyle aktarıyoruz. ISO ilk 500 araştırmasının vurgulanması gereken en önemli yönlerini, değerlendirmeleri, yorumları, verileri haber sayfalarımızda ayrıntılı biçimde işledik.

Savunma sanayii, Türkiye'nin sanayi sektörleri içerisindeki yerine son 20 yıla damgasını net biçimde vurdu. Kara, deniz veya havada, yüksek teknoloji üreten kısırdırıcı silah, mühimmat ve diğer elektronik ürünler günden güne daha etkileyici biçimde piyasaya sunuluyor. Bir ürünün gerçekten kaliteli ve faydalı olduğu kullanımı sırasında belli olur. Türk savunma sanayisinin savaş ortamlarında bile test edilen ürünleri o kadar beğeniliyor ki savunma sanayi ihracatında çok hızlı bir artış görüyoruz. Arkadaşımız Gökhan İnçe, SAHA İstanbul Genel Sekreteri Levent Kerim Uça ile savunma sanayii konusunda bilgilendirici bir söyleşiyi Global Sanayici okurları için yaptı.

Çerkezköy Organize Sanayi Bölgesi'nin sayfalar dolusu etkinlik ve faaliyetlerinin arkasından, her sayımızda, bölgenin katılımcı firmalarının yöneticileri ile söyleşi yapıyoruz. Bu sayımızda, Türkiye'nin en büyük ilaç firmalarından

Nobel İlaç'a bağlı olarak Çerkezköy'de üretim yapan Ulkar Kimya'yı Genel Müdür Berkant Köseoğlu ile konuştuk. Ulkar Kimya, seçkin, modern bir üretim tesisi. Sayın Köseoğlu çalışmalarını bizimle paylaştı.

Tekstil sektörünün kendisine katma değerli çıkış olarak bulduğu teknoloji odaklı teknik tekstil sektörünün bugününü ve geleceğini Namık Kemal Üniversitesi öğretim üyesi Prof. Dr. Ziya Özek anlattı. Prof. Özek, teknik tekstil pastasının 7 yıl içinde 320 milyar dolara ulaşacağını söyledi.

Nükleer enerji konusunda koşar adım çalışmalar yapılıyor. İstanbul'da her yıl toplanan nükleer zirveye bu yıl katılan Nükleer Projeler Genel Müdürü Yusuf Ceylan, yakın zamanda 16'ya ulaşacak sayıda nükleer reaktör kurulacağını hatırlatarak sanayicilere çağrı yaptı. Çerkezköy OSB'de sanayiciler yıllar öncesinden nükleer enerji komisyonu kurmuşlardı.

Başta Ankara olmak üzere sanayi odalarının üyeleri, yerleşme oranı yıldan yıla yükselen nükleer enerji çalışmalarında yerini almak için komisyonlar ve kümelenmeler kuruyorlar.

Avrupa Futbol Şampiyonasında neredeyse hepsi çok heyecanlı, güzel maçlar izledik. UEFA'nın bu büyük organizasyonunun perde arkasını, içyüzünü futbol ekonomisti, emekli bankacı Tuğrul Akşar ile konuştuk.

Gezi sayfalarımızda bu kez Milano var. Gezi yazarımız Dr. Hilal Ünalı, Palermo ve Verona'ya yakın zamanda yaptığı ziyaretler sonrasında, İtalya'nın bu iki önemli kentini bizim için kaleme aldı. Yine zevkle okuyacaksınız.

Size dopdolu bir dergi sunmak için iyi çalıştık ve sonuçtan memnun olduk. Sanıyoruz size de memnun olacaksınız. Bir sonraki sayıda görüşmek üzere sizlere sağlıklı, mutlu günler diliyorum.

◀ BAŞYAZI ▶

Sanayicinin sıcak gündemi**EYÜP SÖZDİNLER***Çerkezköy Organize Sanayi Bölgesi
Yönetim Kurulu Başkanı*

Türkiye'nin En Büyük 500 Sanayi Kuruluşu' araştırması, Türkiye'de sanayi sektörünün son bir yılı nasıl geçirdiğini, sorunlarını, problemlerini, isteklerini ortaya döker. En büyüklerin bu genel sorunlarına, KOBİ'lerin sorunlarını da eklerseniz Türkiye sanayisinin manzarası ile karşılaşsınız.

Bu arada, kendi adımıza hemen şunu da belirtiyim ki Çerkezköy Organize Sanayi Bölgemizden 20 firma ülkeyimizin en büyük 500 firması arasında yer almayı başardı. Bölgemiz, Türkiye'nin örnek üretim bölgesi olarak her koşulda başarıya doğru yol alıyor. Biliyorsunuz benim bu köşemde satırlara döktüklerim, Türkiye'nin her yanında üretim yapan yüzbinlerce kahraman sanayicimizin dile getirdiği sorunlar, sıkıntılar ve taleplerdir.

ISO 500 verilerinin analizindeki ortaya çıkan değerlendirmelerin en önemlilerini başlıklar halinde hatırlatmak istiyorum:

- Sanayi şirketlerinin karlılıklarında önemli düşüşler var.
- Düşük karlılıkla faaliyet gösteren ve krediye bağımlı firmaların durumu giderek zorlaşıyor.
- Yüksek teknoloji, yenilik ve verimliliğe dayalı bir yapıya bir türlü geçilemiyor.
- Kilogram başına ihracat 2013 yılında 1,54 dolar iken 2023 yılında bu oran 1,48 dolara geriledi.
- Enflasyondan arındırıldığında 100 büyük firmada üretimden satışlar reel olarak %11,6, 500 büyük firmada da %13,8 geriledi. Bu oran 2019 döneminden bu yana en sert düşüş.

Yazılarımdaki görüşlerimi, araştırma, anket ve endekslerdeki göstergeleri dikkate alarak açıkladığımı tüm okurlarım, dostlarım iyi bilir. Temmuz ayı başında veri yağmuruna tutulduk desek yeridir. Bu verilerle ilgili değerlendirme sonuçlarında, tüm sanayi sektörü temsilcilerinin ve ekonomiyi yakından izleyen ekonomistlerin aşağı yukarı benzer görüşlerde olduğunu

da özellikle belirtiyim.

- Reel kesim güven endeksi Haziran'da 100,5 seviyesine geriledi. Her ne kadar iyimserlik oranı var gibi gözükse de gerilemeye dikkat çekiyorum.

- İmalat PMI endeksi 48,4 seviyesine düştü. İki aydır eşik değeri olan 50'nin altında.

- Sanayi üretimi Nisan ayında yıllık bazda % 0,7, aylık bazda % 4,9, önceki çeyrek ortalamasına göre de %4,2 oranında geriledi.

- Haziran ayı enflasyonu TÜFE'de yüzde 71,6'ya ve Yİ-ÜFE'de yüzde 50'ye ulaştı. Yüksek enflasyon her zaman olağan ekonomik işleyişin, sürdürülebilir üretimin düşmanıdır.

Son olarak bir de önümüzdeki döneme ilişkin iki noktaya değinmezsem olmaz diye düşünüyorum.

- Hazine ve Maliye Bakanlığı'nın yeni Asgari Kurumlar Vergisi çalışmasında cirodan alınması düşünülen vergi, adil vergi sistemini getirmez, adaletsizliği büyütür.

Yüksek enflasyon ortamında, çok yüksek kredi faizleri dönemi yaşanırken sanayi sektöründe karlılık oranının ne kadar düştüğünü biraz önce açıkladım.

- Şirketlerin KDV alacakları giderek artmaktadır.

Bugün için 30 milyar doları geçtiği belirtiliyor ve bu konu acil çözüm beklemektedir.

Çok sayıda uygulama eksiklikleri olmasına rağmen, Sayın Mehmet Şimşek'in uyguladığı sıkı para politikasının hızla başarıya ulaşmasını dilemekten başka şansımız yok. Baz etkisi ile hızla düşecek olan enflasyon, birçok kesimde umut ve iyimserlik yaratacak, ekonomi yönetimine yardımcı olacaktır. Biz de şu andaki dezenflasyon politikalarının daha da sıkı ve kararlı biçimde sürdürülmesi talebiyle desteğimizi esirgemiyoruz. Büyük başarılarla zor dönemlerden geçilmeden ulaşılmıyor.

Değerli sanayi camiasına bereketli, sağlıklı, güzel günler diliyorum

AKİBaktüel > Haber

AKİB ÜYESİ 55 ŞİRKET 500 LİSTESİNDE

Akdeniz İhracatçı Birlikleri (AKİB), İstanbul Sanayi Odası'nın (İSO) her yıl geleneksel olarak açıkladığı Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu-2023 Araştırması'nda 55 üye ile temsil edildi. Sanayi sektörünün devler liginde AKİB'e üye firmaların üretimden net satışları 1 trilyon 68 milyar TL düzeyinde gerçekleşti. 2023'te toplam ihracatı 16,2 milyar dolar olan AKİB, ISO 500'de 10,57 milyar dolar performans ortaya koydu.

İstanbul Sanayi Odası'nın (İSO) hazırladığı Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu 2023 Araştırması'na göre Akdeniz İhracatçı Birlikleri (AKİB) üyesi Türkiye Petrol Rafinerileri A.Ş. (TÜPRAŞ), üretimden satışlarda 484,2 milyar lirayla en büyük sanayi kuruluşu olma ünvanını korudu. 2022'de üçüncü sırada olan Ford Otomotiv 238 milyar lirayla ikinciliğe yükseldi. Geçen yıl ikinci sırada bulunan Star Rafineri ise 226,8 milyar liralık üretimden satışla üçüncü oldu.

500 büyük sanayi kuruluşundan 95,1 milyar dolarlık ihracat

Araştırmanın sonuçlarını değerlendiren İSO Yönetim Kurulu Başkanı **Erdal Bahçıvan**, üretimden satışların 50'lik gruplara göre dağılımına bakıldığında, ilk 50 kuruluşun uzun yıllardır yüzde 50 bandında seyreden ağırlığının bu yıl da sürdüğünü bildirdi. Türkiye'nin 2023 ih-

racatının zayıflayan küresel büyüme dinamiklerine rağmen binde 5 artarak 255,4 milyar dolara ulaştığını hatırlatan Başkan Bahçıvan, "ISO 500'ün ihracatı 2022 yılına göre yüzde 2,9 düşüşle 95,1 milyar dolara gerilediğini görüyoruz. Türkiye'nin sanayi ihracatı ise binde 2 düşüşle 245,6 milyar dolara gerilemişti. 2023 yılında ISO 500 ve genel olarak Türkiye sanayi sektörü, ihracat pazarlarındaki durgunluktan olumsuz etkilenmiş gözüküyor. Yine de ISO 500'ün Türkiye sanayi ihracatı içindeki payına baktığımızda, bu oranın yüzde 38,7 ile yüzde 40 bandına yakın seyrettiğini görüyoruz." diye konuştu.

Başkan Erol Bahçıvan, 500 büyük sanayi kuruluşunun 2023'te faaliyet karının yüzde 39,7 artışla 671 milyar liradan 937 milyar liraya çıktığını belirterek, buna karşılık faaliyet kârlılığı oranının 0,3 puan düşüşle yüzde 12,8'den yüzde 12,5'e gerilediğini aktardı.

"Finansman giderleri yüzde 92,5 oranında artış gösterdi"

Faiz, amortisman ve vergi öncesi kârın yüzde 45,5 artışla 1 trilyon 175 milyar liraya yükseldiğine işaret eden Bahçıvan, şunları kaydetti: "Aynı yılda FAVÖK kârlılığı oranı 0,3 puan artışla yüzde 15,4'ten yüzde 15,7'ye çıktı. ISO 500'deki vergi öncesi kâr ve zarar toplamının yüzde 32,9 artarak 485 milyar liradan 645 milyar liraya yükseldiğini görüyoruz. Ancak satış kârlılığı oranının 0,7 puan düşüşle yüzde 9,3'ten yüzde 8,6'ya inmesi dikkat çekiyor. Tüm kâr büyüklüklerindeki artışlar, 2023 enflasyonunun altında kalmış bulunuyor."

Bahçıvan, ISO 500'de vergi öncesi dönem kâr ve zarar büyüklüğüne göre kâr eden kuruluş sayısının 2023'te 404'e indiğini ifade ederek, "2023'ün en çarpıcı gelişmesinin, uzun yıllardır ilk kez net kambyo zararının ortaya çıkması olduğunu söylememiz mümkün. Sanayinin son 10

yıldaki üretim faaliyeti dışı gelirlerinin dönem kâr ve zarar toplamı içindeki paylarına da dikkatinizi çekmek istiyorum. Bu pay, üst üste 4 yıl düşüşle 2022'de yüzde 22,9'a kadar geriledikten sonra 2023'te yüzde 41,3'e çıkmış ve geçmiş yıllardaki ortalamasına yaklaşmış gözüküyor." değerlendirmesini yaptı.

Başkan Bahçivan, finansman giderlerinin uzun yıllardan beri ISO 500'ün en büyük mücadele alanlarından biri olduğuna işaret ederek şu bilgileri verdi: "ISO 500'ün finansman giderlerinin 2023'te yüzde 92,5 oranında artarak 277 milyar liradan 533 milyar liraya yükseldiğini görüyoruz. Böylece finansman giderlerinin faaliyet kârına oranı 15,6 puan artışla yüzde 41,3'ten yüzde 56,9'a çıkmış durumda. Son 12 yıllık ortalamanın yüzde 57 olduğu düşünüldüğünde; yıllardan beri hep işaret ettiğimiz üzere sanayicinin elde ettiği kârın yarısından fazlasını finansman giderlerine ayırmak gerçeği ile yüz yüze kalmaya devam ettiğinin altını bir kez daha çiziyoruz."

AKİB üyesi şirketlerin üretimden net satışları 1 trilyon TL'yi aştı

2023 yılında 16,2 milyar dolar ihracat performansına ulaşan Akdeniz İhracatçı Birlikleri (AKİB), ISO 500'de 55 üyeyle temsil edildi. Araştırmaya konu olan dönemde AKİB'e üye firmaların üretimden net satış tutarları 1 trilyon 68 milyar TL, ihracatı 10 milyar 575 milyon dolar düzeyinde gerçekleşti. AKİB'in İstanbul merkezli üyesi TÜPRAŞ, 484 milyar 188

milyon TL'lik üretimden net satış performansı ile ISO 500 listesinde birinci sıradaki yerini korudu. AKİB üyelerinden Iskenderun Demir ve Çelik A.Ş. 76 milyar 858 milyon TL ile 6'ncı, Türkiye Şişe ve Cam Fabrikaları A.Ş. 58 milyar 510 milyon TL ile 14'üncü sıraya yerleşti. ISO 500 listesinde yer alan AKİB üyeleri faaliyet alanlarına göre ele incelendiğinde 16 firma ile gıda sektörü, 15 firma ile demir-çelik, 7 firma ile kimya sektörü öne çıktı.

ISO 500 LİSTESİNDEKİ ŞİRKETLER

2022	2023	KURULUŞLAR	İL	ÜRETİMDEN SATIŞLAR (NET) (TL)	2022	2023	KURULUŞLAR	İL	ÜRETİMDEN SATIŞLAR (NET) (TL)
1	1	Tüpraş-Türkiye Petrol Rafinerileri A.Ş.	İstanbul	484.188.208.633	256	214	Elita Gıda San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	5.731.740.385
12	6	İskenderun Demir ve Çelik A.Ş.	Hatay	76.858.902.029	268	349	Net Haddecilik San. ve Tic. Ltd. Şti.	Hatay	5.525.888.015
16	14	Türkiye Şişe ve Cam Fabrikaları A.Ş.	İstanbul	58.510.196.261	373	258	Nev Saç Metal Sanayi İnşaat Nakliye ve Tic. Ltd. Şti.	Nevşehir	5.468.895.914
21	17	Tosçelik Profil ve Sac Endüst. A.Ş.	Hatay	48.466.619.474	274	333	Bellona Mobilya San. ve Tic. A.Ş.	Kayseri	5.467.575.736
29	22	Sasa Polyester Sanayi A.Ş.	Adana	36.474.550.838	300	338	Omnia Nişasta San. ve Tic. A.Ş.	Adana	5.011.463.667
41	52	Kastamonu Entegre Ağaç San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	24.322.74.1610	301	347	Armada Gıda Tic. San. A.Ş.	Mersin	4.983.551.583
57	100	Tosyalı Demir Çelik Sanayi A.Ş.	Hatay	19.795.166.277	306	330	Teknopanel Çatı ve Cephe Panel San. ve Tic. A.Ş.	Mersin	4.925.832.904
66	50	Başbuğ Metalurji Sanayi A.Ş.	Osmaniye	17.464.234.518	312	403	Tosçelik Spiral Boru Üretim Sanayi A.Ş.	Hatay	4.832.426.486
70	68	Petlas Lastik San. ve Tic. A.Ş.	Kırşehir	16.621.581.912	319	342	Akyem Adana Yem Yağ Biodi. Tar. ve San. Tic. A.Ş.	Adana	4.743.393.265
85	58	Tosyalı Toyo Çelik A.Ş.	Osmaniye	13.826.743.463	350	263	Abdığüllan Plastik ve Ambalaj Sanayi A.Ş.	Adana	4.285.174.374
89	107	Köksan Pet ve Plastik Ambalaj San. ve Tic. A.Ş.	G.Antep	13.663.852.946	358	352	Bifa Bisküvi ve Gıda Sanayi A.Ş.	Karaman	4.164.089.399
91	105	HES Hacilar Elektrik San. ve Tic. A.Ş.	Kayseri	13.617.381.950	359	378	Femaş Metal San. ve Tic. A.Ş.	Kayseri	4.158.049.183
108	83	Başhan Agro Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Mersin	12.401.860.957	360	-	Sunar Mısır Entegre Tesisleri San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	4.157.034.028
132	136	Aves Enerji Yağ ve Gıda Sanayi A.Ş.	Mersin	10.300.860.198	373	382	Bossa Ticaret ve Sanayi İşletmeleri Tic. A.Ş.	Adana	4.001.307.282
136	91	Kipaş Mensucat İşletmeleri A.Ş.	K.Maraş	9.959.364.549	394	276	Şirikçioğlu Mensucat San. ve Tic. A.Ş.	K.Maraş	3.766.771.640
138	138	Mutlu Makarnacılık San. ve Tic. A.Ş.	Antep	9.942.610.148	395	340	ADM Besin ve Tarım A.Ş.	Adana	3.761.851.251
149	129	Kılıç Deniz Ürünleri Üretimi İhr. İth. ve Tic. A.Ş.	Muğla	9.391.966.774	406	373	Boyçelik Metal San. ve Tic. A.Ş.	Kayseri	3.656.098.835
153	220	Anadolu Efes Biraçılık ve Malt San. A.Ş.	İstanbul	9.225.124.642	419	419	Form Sünger ve Yatak San. Tic. A.Ş.	Kayseri	3.506.671.127
157	158	Çimsa Çimento San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	8.952.342.509	425	-	İlhan Demir Çelik ve Boru Profil Endüstrisi A.Ş.	Hatay	3.430.623.975
161	109	Tosyalı Filmaşın ve İnşaat Demir Üret. San. A.Ş.	Hatay	8.802.564.039	426	328	Göymen Food Gıda San. ve Tic. A.Ş.	G.Antep	3.430.190.855
175	297	Temsa Skoda Sabancı Ulaşım Araçları A.Ş.	Adana	7.923.027.877	440	304	Çalık Denim Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	3.377.895.840
176	188	YATAŞ Yatak ve Yorgan San. Tic. A.Ş.	Kayseri	7.919.378.599	442	-	Pilyem Gıda Tarım San. ve Tic. A.Ş.	Adana	3.357.555.646
197	180	Memişoğlu Tarım Ürünleri Ticaret Ltd. Şti.	Mersin	7.216.857.323	454	493	Durum Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Mersin	3.234.671.682
210	241	İstikbal Mobilya San. ve Tic. A.Ş.	Kayseri	6.864.577.231	480	407	Tufan Endüstri Demir Çelik San. ve Tic. A.Ş.	Hatay	3.060.688.415
216	279	Arbel Bakliyat Hububat San. ve Tic. A.Ş.	Mersin	6.783.273.652	486	413	Erbosan Erciyes Boru San. ve Tic. A.Ş.	Kayseri	3.036.422.344
233	-	Noksel Çelik Boru Sanayi A.Ş.	Ankara	6.267.816.725	490	-	Boyteks Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	Kayseri	3.029.278.313
242	198	Has Çelik San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	5.994.465.294	491	461	Yılbor Boru Plastik Petrol San. ve Tic. A.Ş.	Mersin	3.028.802.000
254	418	Koşum Otomotiv Endüstri A.Ş.	Mersin	5.767.404.967					

İSO Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu 2023 Araştırması'nı açıkladı

İstanbul Sanayi Odası (İSO), Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu 2023 Araştırması'nı açıkladı. Tüpraş, üretimden satışlarda 484,2 milyar lirayla en büyük sanayi kuruluşu oldu. Her yıl olduğu gibi listeye yine kablo sektöründen de firmalar dahil oldu. Kablo listesinin ilk sırasında Hes Kablo yer aldı.

Listede yer alan firmaların ihracatının 2022 yılına göre yüzde 2,9 düşüşle 95,1 milyar dolara gerilediğini ifade eden İSO Yönetim Kurulu Başkanı **Erdal Bahçıvan**, 2023 yılında ihracat pazarındaki durgunluktan olumsuz etkilenmelerine dikkat çekti. Bahçıvan: "2023 yılında zayıflayan küresel büyüme dinamiklerine rağmen ülkemizin ihracatı binde 5 oranında artarak 255,4 milyar dolara ulaşmıştı. Aynı yılda Türkiye sanayi ihracatı ise binde 2 düşüşle 245,6 milyar dolara gerilemişti. 2023 yılında İSO 500 ve genel olarak Türkiye sanayi sektörü, ihracat pazarlarındaki durgunluktan olumsuz etkilendi" dedi.

İSO 500'ün faaliyet kârı yüzde 39,7 arttı

2023 yılında İSO 500'ün faaliyet kârı yüzde 39,7 artmasına rağmen faaliyet kârlılık oranının, 0,3 puan düşüğünü belirten Bahçıvan, konu ile ilgili şu değerlendirmelerde bulundu: "2023'te İSO 500'ün faaliyet kârı yüzde 39,7 artarak 671 milyar liradan 937 milyar liraya çıktı. Buna karşılık faaliyet kârlılığı oranı, 0,3 puan düşüşle yüzde 12,8'den yüzde 12,5'e geriledi. İSO 500 kuruluşlarının bir diğer kârlılık göstergesi olan faiz, amortisman ve vergi öncesi kârı yüzde 45,5 artışla 808 milyar liradan 1 trilyon 175 milyar liraya yükseldi. Aynı yılda FAVÖK kârlılığı oranı 0,3 puan artışla yüzde 15,4'ten yüzde 15,7'ye çıktı. Son olarak, İSO 500'deki vergi öncesi kâr ve zarar toplamının yüzde 32,9 artarak 485 milyar liradan 645 milyar liraya yükseldiğini görüyoruz. Ancak satış kârlılığı oranının 0,7 puan düşüşle yüzde 9,3'ten yüzde 8,6'ya inmesi dikkat çekiyor. Tüm kâr büyüklüklerindeki artışlar, 2023 yılı enflasyonunun altında kalırken, bu da reel olarak gerilemeye işaret etti. İSO 500'de vergi öncesi dönem kâr ve zarar büyüklüğüne göre 2022 yılında kâr eden kuruluş sayısı 442 iken, bu sayı 2023 yılında 404'e indi. Zarar eden kuruluş sayısı da 58'den 96'ya yükseldi."

Finansman giderleri yüzde 92,5 arttı

İSO 500'ün finansman giderlerinin de 2023'te yüzde 92,5 artarak 277 milyar liradan 533 milyar liraya yükseldiğini dile getiren Bahçıvan, sözlerini şöyle noktaladı: "Finansman giderlerinin faaliyet kârına oranı, 15,6 puan artışla yüzde 41,3'ten yüzde 56,9'a çıkmış durumda. Son 12 yıllık ortalamanın yüzde 57 olduğu düşünüldüğünde yıllardan beri hep işaret ettiğimiz üzere sanayicinin elde ettiği karın yarısından fazlasını finansman giderlerine ayırmaya devam ediyor."

Listede yer alan kablo firmaları

Hes Kablo	91
Hasçelik Kablo	116
Öznur Kablo	125
Seval Kablo	145
Vatan Kablo	172
Nexans Türkiye	187
Türk Prysmian	208
Nursan Kablo Donanımları	212
Leoni Kablo.....	294
Pamukkale Kablo	297
Murat Ticaret Kablo	329
Borsan Kablo	383
Atom Kablo	434
Özgüven Kablo	435
Üntel Kablo	436

Ferdai Yıldırım
Editör
fyildirim@kablosanturkey.com

Türkiye'nin en büyük kabloocuları

Temmuz ayının en önemli konusu kuşkusuz **İstanbul Sanayi Odası (İSO)** tarafından açıklanan Türkiye'nin 500 büyük **sanayi** kuruluşu listesi... Her yıl olduğu gibi bu yıl da listede kablo firmaları yer buldu. Hemen hemen aynı firmalar... Ancak kimi üst sıralara çıkarken kimi firmalar da alt sıralara düşerek... Konu ile ilgili haberi dergimizde bulacaksınız.

İSO'nun açıkladığı 500 listesinde firmaların sıralamasından ziyade başkanın vurguladığı konular daha önemli diye düşünüyorum. **İSO Başkanı'nın** dikkat çektiği birkaç başlığı paylaşmak istiyorum.

"2023 yılında **İSO 500** ve genel olarak Türkiye **sanayi** sektörü, ihracat pazarlarındaki durgunluktan olumsuz etkilendi. Listede yar alan firmaların ihracatı 2022 yılına göre yüzde 2,9 düşüş ile 95,1 milyar dolara geriledi."

"2023'te **İSO 500**'ün faaliyet kârı yüzde 39,7 artarak 671 milyar liradan 937 milyar liraya çıktı. Buna karşılık faaliyet kârlılığı oranı, 0,3 puan düşüşle yüzde 12,8'den yüzde 12,5'e geriledi.

İSO 500'de vergi öncesi dönem kâr ve zarar büyüklüğüne göre 2022 yılında kâr eden kuruluş sayısı 442 iken, bu sayı 2023 yılında 404'e indi. Zarar eden kuruluş sayısı da 58'den 96'ya yükseldi."

Eylül-Ekim sayımızın çalışmasına kısa bir tatilden sonra başlayacağız. Eylül-Ekim sayımız standımızla katılacağımız A-Tech elektrik ve aydınlatma fuarı ile Saha Expo fuarında dağıtılacak.

Eylül-Ekim sayımızda görüşmek dileğiyle...

Turkey's biggest cable companies

The most important issue of July is undoubtedly the list of Turkey's 500 largest industrial enterprises announced by the Istanbul Chamber of Industry (ISO)... As in every year, cable companies were included in the list this year. Almost the same companies... However, some of them rose to the top while others fell to the bottom... You will find the news on the subject in our magazine.

I think the issues emphasized by the president of the ISO are more important than the ranking of the companies in the list of 500 announced by the ISO. I would like to share a few titles that the ISO President drew attention to.

"In 2023, the **ISO 500** and the Turkish industrial sector in general were negatively affected by the stagnation in export markets. The exports of the companies on the list decreased by 2.9 percent compared to 2022 to 95.1 billion dollars."

"In 2023, the **ISO 500**'s operating profit increased by 39.7 percent, from TL 671 billion to TL 937 billion. On the other hand, the operating profitability ratio decreased by 0.3 percentage points from 12.8 percent to 12.5 percent.

According to the pre-tax profit and loss size of the **ISO 500**, while the number of profitable organizations was 442 in 2022, this number decreased to 404 in 2023. The number of loss-making organizations increased from 58 to 96."

We will start working on our September-October issue after a short vacation. Our September-October issue will be distributed at the A-Tech electricity and lighting fair and Saha Expo fair, where we will participate with our stand.

Hope to see you in our September-October issue...

Milli elektrikli hızlı tren raylara 2025'te inecek

Ulaştırma ve Altyapı Bakanı Abdulkadir Uraloğlu, "Milli Elektrikli Anahat Lokomotif Projesi Eskişehir-5000'in montajını tamamladık, sıra dinamik testlerinde. Milli Elektrikli Hızlı Trenimiz ise 2025 yılında yolcularıyla buluşacak" dedi. Bakan Uraloğlu, Türkiye Raylı Sistemler A.Ş.'nin (TÜRASAŞ) İstanbul Sanayi Odası (İSO) tarafından her yıl açıklanan Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu listesinde önceki yıla göre 64 basamak birden yükselerek sanayinin dev şirketleri arasındaki yerini sağlamlaştırdığını ifade etti.

TÜRASAŞ'ın milli ve yerli

teknolojiler geliştirmeye ve üretmeye devam ettiğini anlatan Uraloğlu, tasarım hızı saatte 176 kilometre olan Milli Elektrikli Tren Seti'nin uluslararası standartlarda üretildiğini belirterek, "5 araçtan oluşan her setimiz 324 yolcu taşıyor. İlk üç seti şu an yolcu taşımacılığına devam eden tren setlerimizin dördüncüsünün de montaj işlemleri ve fabrika testleri de devam ediyor" dedi.

SÜREÇLER BAŞLATILDI

Bakan Uraloğlu, saatte 225 kilometre hıza uygun ve 8 araçlı olarak üretilecek Milli Elektrikli Hızlı Tren Seti'nin tasarım çalışmalarının final aşamasında olduğunu da

duyurarak, "584 yolcu taşıma kapasiteli trenimizin tasarım sürecinin yüzde 90'ını tamamlayarak prototip üretimine yönelik süreçleri de başlattık. İlk prototip montajını 2024 yılı sonunda bitireceğiz ve Milli Elektrikli Hızlı Trenimizi, 2025 yılında raylarda

göreceğiz" şeklinde konuştu.

Uraloğlu, ilklerin ve enlerin projesi Eskişehir-5000 kapsamında, TCDD Taşımacılık A.Ş.'nin ihtiyaçlarına uygun yerli ve milli yeni nesil elektrikli anahat lokomotifini geliştirdiklerini de belirtti.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
CUMHURBAŞKANLIĞI

Simayelerinde

ULUSLARARASI SAVUNMA HAVACILIK VE UZAY SANAYİ FUARI

22 - 26 EKİM 2024

İSTANBUL FUAR MERKEZİ

Destekleriyle

BU FUAR 5174 SAYILI KANUN GEREĞİNCE TOBB (TÜRKİYE ODALAR VE BORSALAR BİRLİĞİ)
DENETİMİNDE DÜZENLENMEKTEDİR